

NAE IONESCU

CHESTIUINEA EVREIASCĂ

și răspunsul
unui ortodox
din anii '30

Semnal de RADU THEODORU

Nae Ionescu s-a născut la Brăila în 1890. A murit în 1940 la București, în circumstanțe suspecte, fără îndoială asasinat prin otrăvire din ordinul regelui Carol al II-lea.

Filosof și analist penetrant, profesor strălucit la Universitatea din București, Nae Ionescu domină gândirea politică a României interbelice. Nae Ionescu stârnește o admirație aproape febrilă, iar metafizica sa asupra naționalismului și legăturile pe care le-a avut cu Garda de Fier îl ridică, în ochii unora, la statutul de părinte spiritual sau eminentă cenușie a mișcării legionare. Printre apropiații sau discipolii săi se numără: Lucian Blaga, Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica și Petre Țuțea.

18.000 lei

ISBN 973-8166-01-2

9 789738 166011

NAE IONESCU

CHESTIUNEA EVREIASCĂ

ȘI RĂSPUNSUL UNUI ORTODOX DIN
ANII '30

Traducere din limba română de
Pierre Bardonnnet

Traducere din limba franceză de
Maria Anastăsescu

SAMIZDAT

Redactor: Marta C. Negri
Tehnoredactare computerizată: Antonia Cristescu
Coperta: Antonia Cristescu

ISBN 973-8166-01-2

Tiparul a fost executat de tipografia
ANTET XX PRESS
Filipeștii de Târg, Prahova
Str. Max Heberlin, nr. 677

Nota editorului

Această lucrare a marelui filosof Nae Ionescu, dincolo de aspectul ei polemic, este și de o extremă actualitate, dată fiind dezbaterea pe marginea cărții lui Mihail Sebastian „Jurnal“.

Sperăm că cititorii interesați de problematica iudaismului se vor bucura de posibilitatea cunoașterii unor opinii diferite, adesea șocante, în orice caz altceva decât cenușii discuțiilor „corecte politic“ de astăzi.

Dat fiind că o ediție în limba română este extrem de greu de găsit, am ales soluția traducerii acestei cărți din limba franceză.

Ne cerem scuze cititorilor, dar am considerat că acest rabat de la uzanțele editoriale va fi compensat de valoarea textului și de necesitatea publicării lui acum.

Semnal

„Chestiunea evreiască“ semnată de Nae Ionescu în 1934 face parte din suita de cărți-atitudine, de cărți-alarmă, tipărite în fluxul de conștiință națională rodit de la Eminescu spre actualitate, flux de conștiință națională și de legitimă apărare dezăvorât ca reacție la multipla agresiune iudaică împotriva poporului român. Împotriva istoriei, limbii, culturii, economiei lui. Folosind întregul arsenal al războiului atipic, începând cu denigrarea marilor valori naționale, într-un ansamblu diabolic de acțiuni destabilizatoare, de intoxicare, de sabotaj, de mistificare a adevărilor esențiale, de atâțare a conflictelor interetnice și interconfesionale spre a ne îndepărta de noi înșine. De pământul matern. Înlocuindu-ne spiritualitatea ancestrală cu acefala și pestilențiala *World culture*, isterizată astăzi ca și atunci de sexualitate, violență și bestialitate folosind abil tehnologiile comunicației pentru a spăla creierele și conștiințele.

Nae Ionescu, filosoful *realismului organic*, care a pus, ca și Lucian Blaga, în termenii filosofiei gândirea românească, gânditorul care a formulat le-

gile realității și destinul formelor istorice autohtone, profesorul universitar care cu începere din 1922 a influențat decisiv partea pură a studențimii noastre, gazetarul și ideologul care a zguduit viața civilă a României interbelice, nu putea decât să devină o „țintă“ a iudeo-masoneriei stăpână în România timpului prin unealta ei sadică, ex-regele Carol al II-lea, manevrat abil de amanta sa Elena Grünberg-Wolf-Lupescu.

În plină vigoare creatoare, a murit misterios, asemenea lui I.I.C. Brătianu, asemenea lui Eminescu. Cercetări încă ținute sub obroc demonstrează că au fost otrăviți.

„Chestiunea evreiască“ semnată de Nae Ionescu ridică la valoarea generalizării filosofice teza „populului ales“, adăugând încă un semnal de alarmă, lungului șir de semnale de alarmă date de intelectualii români patrioți și de cei conștienți de pe Terra, alarmați de ferocitatea cu care oculta suprastatală duce războiul împotriva statelor naționale, culturale și etnicităților specifice.

Volumul de față completează inspirat, cu o contribuție românească de înaltă valoare, seria de cărți din literatura-document autohtonă și de peste hotare, publicată cu responsabilitate de editura SAMIZDAT, menită să descifreze resorțurile și mecanismele diabolice, tezele și lozincile conglomeratului satanic numit *New Age*.

Radu Theodoru

Cuvânt înainte

Filosoful Nae Ionescu (1890-1940) apare ca una dintre figurile dominante ale gândirii românești dintre cele două războaie mondiale. Profesor la Universitatea din București, autor al unui număr mare de lucrări, aureolat de un prestigiu imens – în zilele noastre s-ar vorbi de carismă – el a avut ca discipoli sau prieteni apropiați figuri consacrate precum Lucian Blaga, Mircea Eliade sau Emil Cioran.

Din 1935, el începe să se intereseze de opera unui tânăr absolvent de liceu, provenit dintr-o familie evreiască din Brăila, Iosif Hechter. De-abia ieșit din adolescență (acesta s-a născut, asemenea lui Eliade, în 1907), el încercase să traducă *Irodiada* de Mallarmé. Nae Ionescu îl angajează drept colaborator la revista naționalistă *Cuvântul*. Hechter își ia pseudonimul literar de Mihail Sebastian. Va muri într-un accident pe 29 mai 1945, înainte de a împlini treizeci și opt de ani.

În 1934, Sebastian-Hechter se remarcă prin publicarea unui roman mai mult sau mai puțin

autobiografic, *De două mii de ani, sau cum am devenit un golan*. Răsunetul acestei cărți se datorează, în cea mai mare parte, prefetei redactate chiar de Nae Ionescu; inspirându-se din conținutul textului și din personalitatea cumva neliniștită a autorului, acesta enunță fără echivoc problema care transpare subtil în întreaga operă: aceea a apartenenței lui Sebastian la iudaism. Dar, pentru Nae Ionescu, a pune această întrebare înseamnă, dincolo de cazul particular al discipolului său, a da un răspuns.

Dacă am dori să rezumăm în mod provocator teza prefațatorului, ar fi destul să spunem că expresia „Poporul ales“ care este folosită îndeobște pentru a-i caracteriza pe fiii lui Israel se dovedește în același timp adevărată și falsă. Sau, mai degrabă, că ea nu ar mai avea sens din momentul în care, din punct de vedere creștin – care este și punctul de vedere al lui Nae Ionescu – este vorba de un scrutin cu două tururi în care evreii au optat pentru o lovitură de stat înaintea celui de-al doilea, refuzându-l și mai ales crucificându-l pe Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu.

În orice caz, și în ciuda unei erori de perspectivă în privința șanselor Israelului ca stat, această prefată reprezintă, așa cum a fost ea publicată

acum mai bine de șaiszeci de ani, un document de real interes, cu atât mai mult cu cât calitatea sa strălucită a fost contestată de publicarea recentă a *Jurnalului* lui Mihail Sebastian-Hechter din perioada 1938-1944, jurnal despre care Nae Ionescu, mort în 1940, nu putea avea cunoștință. Oare nu scrie acolo tânărul evreu cu sufletul tulburat că maestrul și protectorul lui era diavolul în persoană?

Ciudată figură și puțin credibilă trebuie să fie „diavolul“ acesta naționalist care îl acceptă cu dragă inimă, vreme de ani buni, pe evreul Hechter printre colaboratorii săi și în anturajul său apropiat, lucru de altfel banal în România anilor treizeci, despre care ni se spune fără încetare, de la sfârșitul ultimului război mondial, că era cumplit de antisemită! Care dintre ei e cinstit și care nu: naționalistul român, creștinul ortodox și filosoful Nae Ionescu, care nu ezită să-l accepte, să-l angajeze și să-l iubească pe ziaristul și scriitorul evreu Iosif Hechter, sau cel din urmă, care, primind pâinea din mâna celui dintâi, scrie în *Jurnalul* său că acesta e diavolul în carne și oase? Trebuie să fie puternic și să și-o dorească în mod hotărât ca să accepte hrana din mâna diavolului! Sau poate nu e vorba decât de aceeași manieră de a-și cru-

cifica binefăcătorul ca și crucificarea lui Iisus Christos însuși.

Iată un lucru care durează de două mii de ani și va mai dura în continuare... Iată un element care ne-ar putea ajuta să înțelegem mai bine unele chestiuni. Oare avem nevoie neîncetat de un diavol? Oare ne putem trăi viața și fără să demonizăm pe cineva? Care este legătura dintre o demonizare banală precum aceea a lui Nae Ionescu făcută de Sebastian-Hechter și demonizarea personajelor și a eroilor istoriei concrete? În sfârșit, merită să ne întrebăm dacă nu cumva demonizarea hechteriană este un fel de mitologie în oglindă, despre care Roger Garaudy n-a îndrăznit să sufle nici o vorbă în *Miturile fondatoare ale politicii israeliene*?

Identificându-l, cu maliție și suspiciune, pe Nae Ionescu cu Prințul Tenebrelor, poate că Iosif Hechter a vrut doar să spună că maestrul acționase asupra lui ca un ispititor. Această ipoteză ne menține în centrul dezbaterii despre suferința evreului sfâșiat între un atașament care ascunde refuzul și o convertire care trebuie să-i încununeze fidelitatea. Este vorba, de fapt, de miezul chestiunii evreiești, așa cum fusese ea expusă câțiva ani mai devreme în paginile care urmează.

Nae Ionescu îl incită pe Iosif Hechter să ia o hotărâre capitală. S-ar putea ca tânărul evreu să fi adăugat zbuciumului său fundamental teroarea riscului de a ceda unei tentații care, măcar o dată, s-ar fi putut dovedi salvatoare.

Mihail Sebastian¹ s-a decis să discute problema iudaismului și face acest lucru plecând de la un caz concret: alegând un moment cu o oarecare încărcătură istorică, ultimii zece ani din necazurile noastre politice. În acest cadru a ales el să situeze viața de speranțe, de luptă și de suferință a unui evreu pocăit – dar nu mai puțin evreu din acest motiv – care este și un personaj original, chiar alter ego-ul său, Iosif Hechter.

Iosif Hechter se chinuiește, nu se împacă cu sine însuși. Dar, datorită faptului că M. S. dorește să-și rezolve această problemă, în sensul că dorește să înțeleagă de ce se torturează pe el însuși și de ce nu poate fi altfel, alter ego-ul său, Iosif Hechter, trăiește această dramă, a iudaismului, printr-o dedublare perfectă și lucidă. Rezultatul la care ajunge acest Hechter este într-o

1. Mihail Sebastian este pseudonimul literar al lui Iosif Hechter (n.tr.)

oarecare măsură surprinzător: după ce a împrumutat calea raționalistă – specific iudaică – a lui *de ce?*, eroul nostru ajunge să îmbrățișeze metodic atitudinea pasivă a lui George Blidaru² care, fiind o atitudine orientală, poate fi adoptată la fel de bine de evrei (cel puțin de misticii evrei); ea constituie, pe de altă parte, chiar scheletul gândirii aritmetizante a lui Spinoza, dar nu îi este mai puțin străină evreului de astăzi, care – înflăcărat cum este de lupta contra problematicii proprii rasei – s-ar dori un luptător. Rezultă de aici că Iosif Hechter nu face decât să constate, fără a explica nimic. Constată că Iuda suferă și se chinuiește pe el însuși, că nu își găsește locul pe pământ și că nici nu poate fi altfel. Este la fel de adevărat că această constatare nu răspunde nici unei necesități. Se știe că, de când există lumea, evreii – prezenți încă de la început – nu și-au găsit niciodată locul, nici chiar în propria lor piele. Cu toate acestea, numai în mod inductiv și ipotetic, ca element de inventar chiar, se ajunge ca din faptul suferinței lui Israel să se tragă concluzia necesității acestei suferințe. Iată o argumentație complet insuficientă. Susținând deci, pe urmele lui Iosif Hechter, că Iuda va agoniza până la sfârșitul lumii, cred că am posibilitatea să demon-

2. Unul dintre protagoniștii romanului prefătat aici. După anumite zvonuri, ar fi vorba chiar de Nae Ionescu (n.tr.)

strez că nici nu se poate altfel. Pentru că Iosif Hechter nu o face, Mihail Sebastian trebuie să-i permită lui George Blidaru să spună aici ceea ce el nu i-a spus lui Iosif Hechter.

Nu ar avea nici un rost să căutăm în ordinea politică o soluție generală a problemei iudaismului. Căci, de când Iuda suferă și *trebuie* să sufere, de fiecare dată când se va pune, undeva în lume, în timpul unui conflict, problema iudaismului, acest conflict va fi rezolvat în sensul suferinței evreilor – ceea ce nu reprezintă o soluție. De fapt, va fi întotdeauna așa, nu pentru că oamenii ar fi răi și incorecți, ci pur și simplu pentru că Iuda trebuie să sufere. Privită din acest unghi, problema iudaismului nu este o problemă politică – dacă era și s-ar fi găsit și o soluție – nu este decât un fapt și nimic mai mult. Evreii pot furniza materialul câtorva probleme politice popoarelor printre care își duc viața sau cu care au contacte; aceste probleme își vor găsi întotdeauna soluțiile, bune sau rele, dar totuși soluții. Astfel, la sfârșitul secolului al XV-lea, Spania a rezolvat sau a crezut că rezolvă problema evreiască prin expulzarea lor. O asemenea soluție nu rezolvă problema iudaismului în sine ci, din contra, nu face decât să confirme *faptul* dramei iudaice. Dacă această dramă nu își poate găsi rezolvarea e din cauză

că avem de-a face cu un simplu fenomen, iar nu cu o problemă. Acest fenomen poate fi, bineînțeles, cunoscut, adică înțeles – ne rămâne să stabilim în ce fel și ce metodă trebuie să urmăm.

Dacă drama iudaică ar putea fi rezolvată într-un mod oarecare, ar fi vorba atunci de un fenomen de relație și, în consecință, conflictul ar lua naștere dintr-un contact defectuos al evreilor cu restul lumii, caz în care lucrurile s-ar putea aranja într-un fel sau altul. Dar acest conflict fiind permanent și independent de timp și de loc, sau, mai repede, pentru că el este permanent – așa cum eroul romanului constată din propria sa experiență, și cum cred și eu – trebuie să tragem concluzia necesară: cauzele conflictului rezidă în evreul însuși. Din acest fapt, indicația metodologică se precizează: dacă evreul *trebuie* să sufere, numai în el se poate afla originea suferinței sale. Pe de altă parte, dat fiind faptul că suferința distruge armonia creației divine, că ea este lipsită de orice conținut, evreul trebuie să fie în mod efectiv bolnav. Rezultă de aici că pentru a afla secretul permanenței suferinței a lui Iuda trebuie să aflăm în primul rând ce vrea să însemne evreu.

Toată lumea știe că, de obicei, „chestiunea iudaismului“ nu este pusă în acest fel. Antisemiții, de exemplu, pornesc de la origini, în mod empiric. Concluzia lor este că există pur și simplu un conflict permanent între evrei și celelalte popoare și că, din timp în timp, acest conflict este rezolvat prin metode radicale. Că evreii suferă mai mult, asta se înțelege de la sine, așa cum se înțelege că suferă din propria lor vină; deoarece de când au apărut pe pământ nu au comis decât ticăloșii. Este inutil să insistăm asupra lipsei de valoare a acestei metode. Aș putea spune numai că ea este nesatisfăcătoare pentru că aceleași rezultate ar putea fi exploatare de evrei împotriva antisemiților. De fapt, cum stabilesc aceștia din urmă culpabilitatea evreilor? În cel mai bun caz – adică atunci când nu se rezumă doar la afirmații – prin recurs la enumerare: ei citează unul, două, o mie de cazuri când evreii s-ar fi pretat la ticăloșii. Dar cum poate fi acest lucru o dovadă? Este evident, în nici un mod. Chiar și pentru o mie și una de infamii, evreii ar putea invoca încă o mie de fapte bune. Sunt ei niște răufăcători? Poate că da, dar nu sunt mai puțin, atunci când se ivește ocazia, și niște binefăcători. Jefuitori? În mod sigur, dar lasă adesea impresia că ar fi niște filantropi. Trădează pe timp de război? E posibil, dar mulți dintre ei și-au găsit moartea onorabil, ca orice soldat. Deci, dacă antisemiții

ar susține că suferința evreilor nu se datorează decât răutății lor, Israel ar putea răspunde, pe bună dreptate, că nu este adevărat, ei fiind niște oameni cinstiți. Cine are dreptate? Și unii și ceilalți, altfel spus, nici unii, nici ceilalți. După cum am văzut, metoda enumerării nu poate fi edificatoare.

Să revenim deci la cealaltă metodă. Iuda se chinuiește. De ce? ei bine, eu cred că nu trebuie să ne întrebăm de loc de ce. Iuda se chinuiește pentru că el este... Iuda. Evreul se simte rău, el este bolnav – iată o afirmație la fel de evidentă ca și faptul că soarele strălucește, că un cal are patru copite și că unghiurile unui triunghi, adunate, fac 180 de grade. Ajungem deci la chestiunea capitală: ce vrea să însemne a fi evreu? Această întrebare nu este deloc simplă, iar răspunsul trebuie pregătit cu atenție. În primul rând ce îl face pe un om să fie evreu? Această problemă am examinat-o deja atunci când am avut o discuție cu I. Frolo, asupra așa-zisilor români-catolici. Dezbaterea noastră nu ne-a adus la o concluzie unică deoarece punctele noastre de plecare erau diferite, în sensul că nu ne-am pus de acord asupra momentului din care cineva poate fi definit ca român. Cum această chestiune este esențială pentru ceea ce ne va interesa de aici înainte, nu-mi

rămâne decât să-mi expun încă o dată punctul de vedere în această chestiune. A fi evreu, român, turc sau neamț pune o problemă de apartenență; este vorba de a aparține unei colectivități, unei comunități, ceea ce s-ar putea întâmpla în două moduri: 1) întâi într-un mod subiectiv, printr-un act de confesiune și 2) într-un mod obiectiv, prin ceea ce ne constituie ca vehicul viu al unei istorii. Prima modalitate nu e obiectivă, fiindcă nu este suficient să treci la credința iudaică pentru a fi evreu. Mai mult decât atât, poți să declari, să simți și să crezi că nu ești evreu deloc și cu toate acestea să fii evreu. Apartenența la o comunitate oarecare nu este un act de voință individuală. Cineva poate aduce mari servicii unei comunități, își poate da și viața pentru ea, rămânându-i cu toate acestea complet străin. Grație activității a doi evrei – Haber și Rathenau – a participat Germania la primul război mondial. Haber și Rathenau nu sunt din această cauză mai puțin evrei, nu au devenit în nici un fel nemți. Au fost în serviciul Germaniei, au fost plătiți, și nimic mai mult, au rămas întotdeauna în afara zidurilor comunității spirituale germane. Dacă afirmația noastră este corectă sau incorectă, nu are nici o importanță, deoarece aici este vorba de un fapt pe care îl constatăm iar nu de o opinie pe care o discutăm. Astfel, singurul mod de a fi într-adevăr evreu, francez sau orice altceva, este de a fi suportul efectiv al istoriei corespunzătoare. Sigur, această precizare

se bazează mai curând pe unele date imponderabile și va fi acceptată cu dificultate, mai ales în zilele noastre, când datele imponderabile sunt de parte de a inflama spiritele. Cu toate acestea, nu este vina nimănui dacă unele persoane nu pot judeca în această chestiune fără a ține seama de aceste elemente; pe de altă parte, de ce să nu o spunem, numai prin date imponderabile se pot exprima și transmite realități de o complexitate mai ridicată. Ești român, evreu sau german în măsura în care ești produsul sau fructul unei anumite istorii.

Aici ar trebui subliniat că, chiar și atunci, trebuie să fii un produs sau un fruct normal, veritabil, deoarece, ca în orice proces al vieții, aberații, congenitale sau de alte feluri, pot interveni. Actul de a se recunoaște în mod deliberat ca membru al unei comunități spirituale – expresie a unei istorii unice și aceeași – poate, cel mult să se adauge pur și simplu faptului că ești român și încă numai din punct de vedere al intensității și preciziei. Poți fi român fără să îți dai seama, așa cum un stejar poate fi stejar fără să fie conștient de acest lucru. Ești deci român, evreu sau grec, nu prin profesie de credință, ci pentru că ești suportul sau vehiculul unei anumite istorii. Această calitate nu este un act de opțiune individuală sau de voință; este vorba pur și simplu de o *stare naturală*.

Iosif Hechter cunoaște aceste adevăruri fundamentale, pe care le descoperă de altfel la fiecare pas, mai ales chiar în familia sa. Două momente definesc evreul: cel prin care se leagă de tradiția iudaică și cel prin care țese câteva legături cu țara sa natală. Tradiția iudaică rămâne întotdeauna egală cu ea însăși, în timp ce pământul natal este extrem de diferit. Există evrei ruși așa cum există evrei germani sau evrei români. Acesta este un fapt care nu poate fi negat; dar nu putem nega că din acest fapt rezultă unele confuzii. Nimic mai ușor decât să demonstrăm că e vorba de un fapt. Numeroși evrei au părăsit România și nu întotdeauna cu plăcere. Adevărul este că nimeni nu pleacă la capătul lumii din simpla plăcere a promenadei. Au plecat insultându-ne și chiar când au reușit să se stabilească confortabil departe de noi, au continuat să ne insulte. Cu toate acestea, este straniu că în casele lor vom găsi aproape întotdeauna o mobilă în stil românesc și că printre felurile lor de mâncare vor fi gura adesea mămăliga noastră și sarmalele... de porc, pentru a nu mai pomeni nostalgia care le însoțește adesea sufletul. Asta înseamnă că pământul natal are influența lui, oricare ar fi intensitatea manifestărilor sale. De exemplu, în familia

lui Iosif Hechter, bărbații marcați de ascendenta lor, mai ales paternă, ca vânzători de cereale în portul Brăila, în contact permanent cu realitățile țării, sunt influențați mai mult de geniul autohton; în revanșă, ascendența maternă, influențează artizanii, în contact cu materia moartă și talmudiștii dedicați abstracțiunilor lor, mai puțin sensibili față de peisajul geografic și atașați mai puternic tradiției iudaice.

E exact ceea ce Iosif Hechter cunoaște foarte bine; ceea ce el știe mai puțin este că adesea gândirea derapează și că această distincție este la originea confuziilor. Mulți își spun, până la urmă: dacă în fiecare evreu există două momente, cel al tradiției și cel al locului (geografic), atunci diagrama fiecărui individ s-ar reduce la proporția amestecului dintre aceste două instanțe constitutive. Dar care sunt, mai precis, limitele variațiilor lor? Teoretic ar vorba de o creștere și de o descreștere, limita acesteia din urmă putându-se apropia de zero. Dacă momentul geografic se anulează în beneficiul tradiției, evreul român devine un evreu pur; dacă, din contra, geniul autohton este mai puternic decât tradiția evreiască, evreu român devine român pur. Avem atunci de-a face cu iluzia asimilaționistă, cazul a numeroși evrei care, cu sinceritate, se consideră deveniți români și care sunt surprinși în mod penibil de amploarea mișcărilor antisemite. Cu toate acestea, surpriza lor este lipsită de fundament, căci, în

asemenea circumstanțe, antisemitismul nu ar trebui să fie pentru ei decât o chemare la ordine: adu-ți aminte că ești evreu! Sigur, Iosif Hechter nu va fi de acord cu noi, el se va plânge spunând: numiți-mă cum vă place vouă, dar ceea ce știu eu, e că sunt un om de pe Dunăre și că această Dunăre de la Brăila face parte din carnea mea. Să cercetăm acest lucru mai îndeaproape. Fără a contesta în principiu teza lui Iosif Hechter, trebuie să acceptăm că printre momentele constitutive ale ființei umane unele sunt de natură esențială și profundă, iar altele, accidentale și superficiale, nu au aceste calități. Nimic mai fals decât să spunem, cu Iosif Hechter, că el este un copil al Dunării de la Brăila. El nu este decât un evreu al Dunării, de la Brăila! Să reținem că momentul tradiției iudaice și cel al peisajului autohton cunosc suișuri și coborâri în sufletul unui evreu. Cu toate acestea, momentul autohton poate foarte bine să coboare până aproape de zero, pe când cel al tradiției iudaice se menține invariabil la o anumită înălțime. Iată de ce un evreu rămâne evreu oriunde s-ar afla. Aceasta este explicația! Așa și trebuie să fie, așa spune chiar că e foarte bine că lucrurile sunt așa cum sunt.

Apartenența etnică sau națională este o chestiune de substrat sau de fundament organic. Cu

cât un individ oarecare prezintă mai multă vitalitate, cu atât el este mai legat de un anumit naționalism. Astfel, profesiunea de credință despre care vorbeam mai devreme este insuficientă și fără eficacitate. Dacă mi s-ar cere să demonstrez acest lucru, aş răspunde că există o mulțime de indivizi care se declară categoric români și care, în ciuda genealogiei lor fără fisuri, nu mai sunt români de când lumea. E inutil să adaug că acești oameni nu mai reprezintă nimic, că ei sunt pur și simplu nuli. Aceste exemplare hibride și degenerare ale națiunii, în domeniul vieții publice, nu creează decât în mod prefăcut și artificial; chiar nu creează nimic. Vitalitatea lor e atât de amorțită încât, sub aspect fiziologic nici nu mai sunt în stare să procreeze. Să remarcăm că această hibridare nu afectează inteligența; din contra, aspectul formal, cel puțin, al acestei facultăți este împins adesea până la morbiditate, inteligența devenind tot mai mult un instrument de analiză oarbă, care despică ori de câte ori are ocazia firul în patru dar care, *incapabilă să înțeleagă*, nu mai are nimic de-a face cu adevărata creație. Izolată de substratul său care este viața însăși și considerată drept instrument al creației pure, iar nu ca mod de a transmite adevăruri, logica se dovedește a fi sterilitatea cea mai perfectă, instrumentul denaționalizării, al expatrierii. Să reținem această corelație: cu cât logica se amestecă mai mult

în creație, cu atât aceasta e mai lovită de sterilitate, de denaționalizare, de expatriere. Ca exemple, am putea găsi o mulțime printre conducătorii României de astăzi, a căror politică este atât de puțin națională de când au pierdut contactul cu structura intimă a etniei române. Să nu mai insistăm însă. Ca tot ceea ce este corcit, aceste exemple nu prezintă interes. Dar să revenim: din ce moment este cineva evreu? În concordanță cu considerațiile noastre, răspunsul ni se pare destul de evident: fie că este conștient sau nu, fie că o dorește sau nu, *din momentul în care devine susținătorul viu al istoriei poporului lui Israel*, devine, chiar prin acest fapt, evreu. Pentru a înțelege ce este acela un evreu trebuie să știm în ce constă istoria lui Israel.

Să recunoaștem de la început că dezbaterea acestei probleme comportă, din multe puncte de vedere un efort de obiectivitate. Să ne asumăm acest efort și să mergem până la capăt. Pentru evrei, istoria lor este o lungă succesiune de suferințe nedrepte. Pentru „noi“, toate celelalte popoare ale lumii, suferințele evreilor nu sunt decât rezultatul reacțiilor justificate ale popoarelor printre care s-au răspândit evreii. Fiecare dintre cele două părți consideră că motivele și dreptatea sunt de partea sa. Față de această dublă ireductibilitate, cel mai simplu ar fi să nu mai vorbim, pentru moment, de motive și de dreptate; să lăsăm

de-o parte suferințele „nejustificate“ și reacțiile „justificate“ și să vorbim pur și simplu despre suferințele evreilor.

Astfel deci, *Iehuda patet*

De ce?

Să luăm faptele brute, așa cum sunt trăite și prezentate chiar de către evrei. În ce constă suferința lor? Trebuie să constatăm că între această etnie și popoarele printre care ea a trăit există diferențe și neînțelegeri, datorită cărora evreii au fost supuși unui regim special, sursă a suferințelor lor. În funcție de circumstanțe, acest regim le-a fost aplicat fie în mod individual, fie colectiv. Nu poate fi negată, de exemplu, existența unui sentiment general de ură și de dispreț față de evrei, care îi situează în poziția de *paria* și care dă naștere tuturor acțiunilor care îi fac să sufere. Tensiunile dintre evrei și alte popoare nu constituie un fenomen constant, iar perioadele de acalmie și de prosperitate ale evreilor nu sunt chiar atât de rare. Când suferă evreii, când sunt ei *persecutați* – pentru a prelua expresia lor favorită? În momentele de criză. Trebuie să spunem aici că există două feluri de crize: cele provocate chiar de evrei și cele care au alte cauze. Astfel, marile mișcări antisemite din Anglia de la începutul tim-

purilor moderne au avut drept cauză chiar acțiunea evreilor, oricare ar fi prețul de sânge pe care au trebuit să-l plătească ulterior. Purtători ai spiritului capitalist, evreii au întreprins disoluția economiei agrare engleze. Este normal ca proprietarii funciari și muncitorii din agricultură – loviți puternic în calitatea lor de beneficiari ai economiei agrare – să fi reacționat cu o anumită duritate. Aici se găsește, de altfel, un fapt care depășește cu mult granițele Angliei și ne-a mai reținut atenția până acum de câteva ori. Există totuși și cazuri când evreii nu sunt vinovați cu nimic. În vechea Rusie, de exemplu, de fiecare dată când guvernul se afla în dificultate sau avea nevoie de o diversiune, organiza un pogrom mai mult sau mai puțin important. Dar evreii se agață mai mult de aceste ultime aspecte ca să demonstreze că sunt persecutați fără motiv.

Nu ar exista nici o justificare obiectivă a acestor acte: pogromurile, spun ei, nu se bazează decât pe o ură subiectivă, care ar fi cauza tuturor suferințelor bieților evrei.

Să cercetăm cu mai multă atenție această aserțiune.

În primul rând, pogromurile nu sunt o invenție a rușilor, așa cum nici evreii nu au privilegiul

de a fi singurele victime. Dacă memoria nu ne înșală, vechea Romă imperială a cunoscut și ea asemenea manifestări ale căror victime erau, cel mai adesea, creștinii. Acest exemplu al Romei antice este suficient pentru a stabili un fapt, acela că nu există, la nivelul non-evreilor, un singur și unic mod de a rezolva, contra evreilor, o situație încordată, subterfugiul evreilor fiind o pură invenție. Nu calitatea de evreu acționează asupra celorlalte popoare ale lumii ca pânza roșie fluturată sub nasul unui taur. Vom circumscrie mai bine subiectul împingând ceva mai departe efortul de a înțelege.

În vremea Rusiei țariste, suntem într-un tot de acord că pogromul era o practică obișnuită. De asemenea, nu este dificil de observat că un astfel de procedeu ar mai putea fi încă folosit și în alte țări al căror climat politic și etic îl amintește pe cel rusesc. În ce fel dovedește aceasta faptul că aceste agitații ar fi de natură subiectivă? Să ne gândim puțin. Atunci când Cel Viclean a vrut să-i ispitească pe primii oameni în paradis, el nu i s-a adresat lui Adam, ci Evei. Dacă a procedat astfel, a făcut-o pentru că știa foarte bine că femeia este mai lipsită de apărare în fața tentației. Același lucru este valabil și pentru pogro-

murile organizate de Ohrana țaristă. De ce îi ofeream aceasta pe evrei ca ținte ale urii publice? De ce nu asmuțea masele împotriva tătarilor, a ungurilor sau a francezilor? Chiar dacă am considera că punctul de vedere al evreilor este justificat, admitând că ei erau ținta tuturor provocărilor, tot n-am putea înțelege de ce ei ar plăti toate oalele sparte. Ar fi foarte simplu să spunem că asemenea instigări reușesc întotdeauna și că provocatorii știau tot asupra subiectului. Dacă e într-adevăr așa, atunci evreii de azi și de totdeauna ar trebui să aibă un element obiectiv care să-i facă apti de a atâta ura publică, așa cum ar trebui să-l fi avut și creștinii de acum 18 sau 19 secole. Elementul acesta trebuie să fie înrudit cumva cu defectul constitutiv ale Evei, care o făcea pe aceasta mult mai vulnerabilă față de ispitele Satanei. În ce constă el de fapt?

Ajungem astfel la o chestiune banală din psihologia mulțimilor. Pentru ca o categorie umană oarecare să trezească împotriva ei pasiunile maselor dezlănțuite, trebuie să se întrunească mai multe condiții. Ținând cont de faptul că astfel de manifestări țin de psihologia colectivă și se bazează pe un suport mai degrabă irațional, vom spune că o categorie umană oarecare nu va fi

aleasă ca victimă – de niște agitatori – decât în următoarele condiții:

1. când constituie un grup diferit în mod fundamental de masele în mijlocul cărora își duce viața;
2. când aceste diferențe se referă la un substrat de o natură din ce în ce mai puternic afirmată, când ele sunt înțelese ca tot atâtea motive de superioritate față de celelalte etnii și când conduc în consecință la un proces deliberat de secesiune care are drept rezultat izolarea categoriei respective chiar în sânul societății;
3. când, ca urmare a acestei izolări, viața internă a grupului în chestiune sfârșește prin a dobândi forme ezoterice și misterioase pentru membrii celorlalte etnii;
4. când acest grup sau categorie reprezintă un pericol permanent pentru ordinea celorlalte etnii, pentru structura lor spirituală, politică, socială și economică.

Aceste patru situații se verifică perfect în cazul persecuțiilor creștinilor în Imperiul Roman. Atât prin ethos-ul și modul lor de viață, cât și prin ideea generală pe care o aveau despre lume, creștinii se deosebeau fundamental de populația Romei. Conștienți de superioritatea absolută a vieții

lor, duceau, departe de ceilalți cetățeni, o existență radical diferită, și nu doar în plan religios; însăși această viață i-a împins în fiecare zi să se izoleze și mai mult, cel puțin pentru a fi la adăpost de tentațiile păgâne. Iată deci în ce constă ezoterismul comunităților închise în ele însele, aceste adevărate ghetouri în care nu poate pătrunde nici o privire indiscretă dacă nu-i aparține tot unui inițiat; iată pe ce se bazează secretele care învăluie o viață misterioasă, care a dat naștere celor mai fantastice legende. Povestea crimei rituale continuă să circule, în pofida lamentărilor evreilor, așa cum odinioară se spunea că creștinii otrăveau fântânile. Istoria nu face decât să se repete. Nu trebuie să fii vrăjitor pentru a înțelege rolul dizolvant pe care l-au avut creștinii pentru Imperiul Roman. Faptul că Iisus Christos a spus să i se dea Cezarului ceea ce-i aparținea de drept nu proteja în nici un fel imperiul împotriva dinamitei creștine, care reprezenta un pericol în ochii tuturor. De aici – reacții, pogromuri. Unii încearcă să le explice afirmând că creștinii vehiculau o ideologie revoluționară. De partea lor, evreii susțin că numai reacționarii îi urăsc; antisemitismul ar fi atributul reacționarilor din cauză că evreii, ca revoluționari, ar fi suportul progresului. Iată un lucru total inexact. Din ce în ce mai mult, evreii vehiculează schimbarea și nu progresul, mai ales pentru că acesta din urmă nu există. În zilele noas-

tre, de exemplu, singura țară revoluționară din Europa este Germania. Italia nu este încă revoluționară. Sub Lenin, Rusia nu a fost, la rândul ei, revoluționară decât în mod formal, căci, față de raționalismul cartezian, marxismul nu este cu nimic revoluționar; iar Rusia a încetat complet să fie astfel din momentul în care Vorosilov, omul stepelor, a trecut cu arme și bagaje de partea unui Stalin din ce în ce mai preocupat de tehnică; acesta din urmă îl moștenește pe Petru cel Mare într-o asemenea măsură, încât își însușește sugestiile Franței, menținându-se astfel la nivelul Europei. De aceea, singura țară revoluționară din Europa zilelor noastre este Germania. Întrucât Germania revoluționară a adoptat cel mai pur antisemitism, este ilegal să se susțină că evreii ar fi întotdeauna și peste tot un ferment revoluționar. Chiar dacă ar fi astfel, aceasta nu ar explica deloc pasiunile pe care le stârnesc, căci nu se poate susține că popoarele refuză din principiu orice revoluție. Popoarele nu refuză revoluțiile decât atunci când acestea le atacă geniul național, ethos-ul. De îndată ce revoluțiile merg în sensul geniului lor național, popoarele au tendința de a le sprijini și chiar de a le susține. Pentru a reveni la exemplu nostru, creștinismul reprezintă, în comparație cu Roma, o formulă diferită, dacă nu complet opusă – fapt ce pare plauzibil, cel puțin în câteva privințe. Roma trebuia în

mod necesar să-și dea seama că modul în care concepea statul nu avea nici o șansă în fața triumfului creștinismului; instinctele sale de apărare nu au înșelat-o și, în pofida eșecului final – care reprezintă o altă chestiune – reacția sa a fost întru totul justificată. Iată de unde provine originea sau explicația persecuțiilor creștinilor în epoca romană.

Problema care se pune acum este de a ști dacă evreii se găsesc în același raport cu lumea ca și creștinii față de Imperiul Roman.

Evreii sunt poporul ales. Despre aceasta, conform credințelor lor, nu trebuie să depună mărturie doar evreii, ci și creștinii. Sunt poporul ales pentru că au fost primii cu care Dumnezeu și-a luat un angajament față de oameni, situație de care evreii sunt perfect conștienți. Ca popor ales, înseamnă fără îndoială că li s-a rezervat o anumită funcție; cu alte cuvinte, *evreii nu au fost aleși din cauza unui anumit lucru, ci în vederea unui anumit lucru*, dacă nu cumva pentru un scop bine determinat. Pe de altă parte, pentru a-și putea îndeplini misiunea, evreii trebuie în mod necesar

să se mențină ca popor ales, lucru pe care l-au înțeles foarte bine. Așa se explică faptul că, încă de la începutul istoriei lor, se poate remarca ușor tendința lor deliberată de a-și purifica și sanctifica viața, evitând orice contact cu cei de altă credință. În țara lor – pe vremea când aveau una – și oriunde în lume, unde au fost purtați de nenorociri sau doar de gustul pentru aventură – căci mulți dintre ei au trăit în diaspora chiar și atunci când statul lor era înfloritor – au trăit întotdeauna în comunități închise și izolate cu strictete. Conștiința superiorității credinței lor și ideea pe care o aveau despre ei înșiși ca popor ales le stimulau orgoliul imens care, chiar și în zilele noastre, după atâtea nenorociri și suferințe, este la fel de intact ca și în epocile măreției evreiești. Desigur, evreii au fost mereu un corp străin printre popoarele în sânul cărora au trăit și, întrucât *différence engendre haine*³, ei bine, au fost serviți! Pe de altă parte, trebuie să recunoaștem cu toții că acest proces de diferențiere, de singularizare și de izolare, împins astăzi atât de departe încât nu mai e cu putință nici o legătură durabilă între evrei și celelalte popoare, a fost întreprins de evreii înșiși. Vechiul Testament este o lege pe care o recunoaștem și noi, deci ar trebui să avem ceva

3. Diferența dă naștere urii; în franceză, în textul original (n. tr.).

în comun cu evreii. Cu toate acestea, nu se întâmplă deloc astfel. De fapt, fondul ethos-ului iudaic este constituit mai degrabă de *comentariul* Vechiului Testament decât de Testamentul însuși. După cum este scris, *Tora* este apa, în vreme ce *Mişra* este vinul – iar această idee este deosebit de importantă. În cazul evreilor, Vechiul Testament a cunoscut aceeași soartă sau una asemănătoare ca Evanghelia pentru catolici. Pentru Sfântul Augustin, Evanghelia nu era valabilă decât sub rezerva garanției Bisericii, deci sub rezerva unor comentarii. Nu are rost să insistăm, atât este de cunoscută această chestiune: Talmudul a înlocuit *Tora*, chiar dacă acest fapt nu s-a petrecut dintr-o dată, ci printr-un proces îndelungat însoțit de lupte nemiloase care nu s-au încheiat decât în secolul al XIV-lea, când a fost arsă opera lui Maimonide *More Nebuhim*. Deci, descendenții fariseilor au avut de luptat până în secolul al XIV-lea pentru a face să prevaleze exclusivismul evreiesc, care postulează că poporul ales trebuie să evite orice contact cu celelalte popoare – fie ei persani sau romani, greci sau egipteni, arabi sau creștini. În acel moment, însă, succesul rabinilor era total și incontestabil, iar prăpastia dintre evrei și celelalte popoare era absolută.

Atunci când cineva vă îndepărtează cu disprețul său, pentru că vă consideră inferior și nedemn, nimic nu e mai normal decât de a-l considera, la rândul vostru, ca dușman sau, în orice caz, ca posesor al unei naturi complet diferite. Așa se face că separarea indusă de evrei a fost apoi mărită de celelalte popoare, cu atât mai mult cu cât un fapt concret tocmai pusesse gaz pe foc. Cu siguranță, evreii sunt mistici, dar sunt în aceeași măsură – după cum o dovedește Kabbala – adepți ai raționalismului. Hasidismul este departe de a fi elementul decisiv al spiritului iudaic; față de raționalismul talmudic, el ocupă cam același loc pe care îl deține, în cadrul catolicismului, mistica franciscană față de scolastica tomistă. Cu toate acestea, se dovedește că talmudistul și zaraful care cântărește aurul și dă bani cu împrumut nu sunt decât una și aceeași persoană. Aceasta este calitatea care le-a permis să se strecoare în anturajul regilor și al conducătorilor popoarelor, căroro le-au făcut adesea servicii importante. Dar, în ciuda tuturor nenorocirilor care s-au abătut asupra lor, evreii nu au înțeles niciodată că, de fapt, cea mai mare nenorocire e de a-i sluji pe prinții acestei lumi în schimbul unei recompense. Privilegii, întotdeauna mai multe privilegii, acesta este singurul lucru pe care îl pot oferi prinții în schimbul serviciilor primite. Nu e deloc surprinzător faptul că la un moment dat aceste privilegii

devin o sursă de decepții. De fapt privilegiile evreilor pot ajunge de invidiat... Am văzut ce s-a întâmplat la Alexandria în antichitate sau mai târziu în Spania, unde privilegiile erau atât de însemnate, încât mulți oameni au trecut la iudaism numai pentru a se putea bucura de avantajele imense. Situația aceasta poate dura câtva timp, dar niciodată la nesfârșit. Mai devreme sau mai târziu izbucnește criza, iar atunci se dezlănțuie toate resentimentele împotriva acestor privilegiați lipsiți de rușine. Or, este un lucru cunoscut, dacă uneori prinții acordă privilegii, nu înseamnă că îi vor apăra pe cei care ajung obiectul urii publice. Evreii fac dovadă de ușurătate atunci când uită că au fost expulzați din Spania la puțin timp după ce le-au făcut servicii excepționale regilor Ferdinand și Isabela, întărindu-le finanțele publice. Evreii s-au bucurat de privilegii enorme peste tot, dar soarta a făcut ca înseși aceste privilegii să-i izoleze încă și mai mult. Revolta împotriva evreilor va fi amorșată de opinia publică, dar, de fapt, ea nu este decât o consecință a sciziunii rabinice. Iată un lucru care lămurește multe, fără a putea însă să dea o explicație exhaustivă.

Fără nici o îndoială, evreii sunt poporul ales. Dar ales cu ce scop? Dacă ne-am lua după ei, au

fost aleși pentru a deveni stăpânii lumii, și astfel nu am mai putea purta nici o discuție. Atunci ar fi mai bine să punem problema altfel, căci e dificil de definit în ce constă stăpânirea lumii. Avem nevoie de un punct de plecare mai precis și care ar putea fi acceptat de toți. Când se va produce, potrivit evreilor înșiși, constituirea imperiului lor mondial? Momentul acesta va fi marcat de apariția lui Mesia. Astfel, fideli punctului nostru de pornire, putem conchide că evreii sunt poporul ales, întrucât Dumnezeu a hotărât ca Mesia să provină din rândul lor. Aici suntem cu toții de acord, evrei și creștini deopotrivă, dar tot de aici începe și controversa.

De fapt, pentru creștini Mesia a venit deja, prin încarnarea Logos-ului în Iisus Christos. Evreii au fost cu adevărat poporul ales, anume ales pentru Încarnarea lui Dumnezeu. De îndată ce acest fapt s-a produs, de îndată ce și-au îndeplinit misiunea, evreii au încetat să mai fie poporul ales. Așa cum Vechiul Testament îl angaja pe Dumnezeu față de Israel, Noul Testament îl angajează față de toate popoarele de pe Pământ. Potrivit Noului Testament, toți cei care acceptă vestea cea bună și care se supun noii legi devin, chiar prin acest fapt, aleși. Alegerea se face între izbăvire și damnare. Evreii pot ori să recunoască faptul că Mesia

a venit deja prin Încarnarea christică și din acel moment încetează să se mai considere poporul ales (riscând să comită un păcat grav, acela al trufiei), ori contestă autenticitatea lui Christos-Mesia și atunci își refuză chiar condiția de popor ales, deci calitatea de instrument ales de Dumnezeu pentru salvarea lumii – caz în care nu ar păcătuți numai față de misiunea lor, ci și față de Dumnezeu însuși.

În ce fel răspund evreii la toate acestea? Repetă fără încetare că, desigur, Iisus Christos a fost un personaj demn de considerație, poate chiar un profet, dar că, atât timp cât se pretinde Fiul lui Dumnezeu și Mesia, nu este decât un impostor. Mesia nu a venit încă, socotesc evreii, el va veni singur, pe un cal alb, și în momentul acesta se va constitui imperiul Israelului, care va stăpâni peste întreaga lume.

Cele două poziții sunt ireductibile. A încerca să stabilim, cu toată obiectivitatea, care dintre aceste puncte de vedere e corect ar fi o muncă titanică. Cu toate acestea, pentru ceea ce ne interesează în cazul de față, nu are nici o importanță de care parte se află dreptatea, căci chiar

acest caracter ireductibil reprezintă punctul central al problemei. Nu încercăm să aflăm cine este vinovat pentru conflictul permanent dintre evrei și celelalte popoare. Dorim doar să explicăm permanența frământării Israelului.

Poziția evreilor este limpede. Ei sunt poporul ales; în consecință, atunci când va veni Mesia, pământul întreg va intra în posesia lor. Necazul e că unul dintre fiii lui Israel s-a prezentat deja drept Mesia. Este adevărat, evreii l-au considerat întotdeauna un impostor, dar aceasta nu a împiedicat un mare număr de popoare să-l recunoască drept Fiul lui Dumnezeu. Acest Mesia, și nimeni altcineva, a creat pentru aceste popoare (în sânul cărora trăiesc numeroși evrei) o nouă concepție asupra lumii și o nouă structură spirituală, valori noi pe o scară nouă a valorilor. Blestemat pentru Israel, Mesia a creat pentru aceste popoare *ordinea creștină* a lumii.

De aici începe dificultatea majoră. Evreii trăiesc în mijlocul lumii creștine, dar ce lege respectă ei? Oare se supun legilor lui Iisus Christos, respectă atmosfera și condițiile creștine? Dacă ar fi

așa, atunci ar fi renunțat la legile lor, ar fi încetat să se considere poporul ales; mai mult, ar fi încetat să fie evrei. Or, nimic de felul acesta nu s-a întâmplat. Evreii continuă să fie evrei. Cu alte cuvinte, și-au stabilit o ordine particulară în sânul altor popoare, o ordine contrară, în special, ordinii creștine pe care o consideră opera unui impostor. Rezultă de aici că, respectându-și legea iudaică, evreii trebuie în mod necesar să saboteze ordinea și valorile creștine.

Nu e vorba numai de o problemă religioasă, deși este ușor de văzut că necazurile și suferințele evreilor sunt mai adânci și mai frecvente în perioadele și în regiunile în care oamenii aderă la creștinism într-un mod mai categoric, în timp ce sunt cu mult mai mici în țările protestante, cu o religiozitate formală. În fapt, cel puțin în câteva aspecte, protestantismul este forma cea mai puțin creștină a creștinismului și cea mai apropiată de structura iudaică. Dar, repetăm, nu aceasta este adevărata problemă, căci justificarea formală a acestui conflict permanent nu privește religia.

Ceea ce dorim să spunem este că iudaismul și creștinismul depășesc planul strict religios în măsura în care constituie în același timp principii

formatoare ale vieții sociale. Există o ordine iudaică și alta creștină a lumii, independent de faptul că, atât în conștiința oamenilor, cât și în cea a instituțiilor, Christos sau Yahveh se manifestă sau nu. Existența paralelă a valorilor iudaice și a valorilor creștine este un fapt incontestabil. Fie că este vorba de organizarea politică a unei națiuni, de producerea și circulația bunurilor materiale sau de sensul general pe care îl conferim existenței, aceste valori există și nu le putem pune la îndoială. Oricare ar fi domeniul pe care l-am lua în discuție, evreii și creștinii sunt separați printr-o incompatibilitate organică, iar aceasta are un caracter categoric, total, definitiv. Pe baza acestei incompatibilități îi consideră creștinii pe evrei un pericol pentru ordinea lăsată de Iisus Christos. Creștinismul și iudaismul sunt două lumi complet străine una de cealaltă; între ele nu este cu putință nici un fel de fuziune. Conflictul este atât de intens, încât pacea nu se va instaura decât la dispariția unuia dintre ei.

Evreii suferă pentru că viața lor se desfășoară în sânul unor popoare pe care nu pot să nu le urască, presupunând că aceasta ar fi dorința lor; ei suferă deoarece, din clipa când au refuzat să-l recunoască pe Christos drept Mesia, pentru a se

crampona de prerogativa – justificată sau nu – de popor ales, și-au asumat misiunea de a distruge valorile creștine. Dacă poporul lui Israel suferă, e și din cauză că, după ce l-a dat pe Christos lumii, a refuzat să-l recunoască: l-a văzut, dar nu l-a crezut. Acest lucru nu ar fi fost poate atât de grav dacă alte popoare nu l-ar fi crezut. Ei bine, noi facem parte dintre cei care l-au crezut!

Prin sionism, evreii au crezut că au găsit calea de a înșela destinul. Această acțiune îmi pare întrucâtva neclară. Ierusalimul continuă să fie polul magnetic al iudaismului, dar mai mult din punctul de vedere al unui magnetism mistic. Căci urarea nostalgică „la anul la Ierusalim“ nu este legată de nimic concret, ci corespunde unuia dintre acele mituri despre care vorbea Sorel, mituri care se sprijină pe evenimente care nu au avut loc niciodată, dar care polarizează, cu toate acestea, atenția generală obligându-i pe oameni să-și conducă viața în vederea acestor evenimente, ca și cum ele ar trebui să se producă în mod necesar.

Fără îndoială, pentru evrei întoarcerea la Ierusalim este o realitate incontestabilă, poate cea

mai puternică dintre toate manifestările iudaice. Această certitudine mistică – potrivit căreia poporul lui Israel se va regăsi, într-o bună zi, la poalele Templului – este atât de puternic înrădăcinată în sufletul evreiesc, încât toată viața în diaspora le va părea tuturor evreilor ceva trecător, dacă nu chiar o ficțiune. În fapt, dacă evreii au temple și consilii religioase cam peste tot în lume, nu e mai puțin adevărat că Ierusalimul rămâne singurul lor loc de rugăciune și de jertfă, sediul adevăratului lor templu, față de care templele din diaspora nu sunt decât niște înlocuitori palizi. Spiritul Israelului este legat de conceptele originare ale propriilor sale dorințe și nenorociri mai mult decât de realitate, care se destramă asemenea transparenței unei iluzii pentru a fi apoi reconstruită la nivelul ficțiunii pure.

Înțelegem acum cât de mult se îndepărtează de ideea sionistă a lui Theodore Herzl realitatea iudaică cotidiană. În mod sigur, dacă cineva ar reuși să aducă la un loc toți evreii din lume și să îi constituie politic într-un stat Israel, atunci problema necazurilor evreilor ar fi profund modificată, dacă nu chiar rezolvată pe deplin. Cum s-ar putea ajunge la constituirea unui stat evreu? Întrebarea merită să fie pusă fiindcă evreii au avut

în multe ocazii propriul lor stat. Ar fi destul de bizar să socotim că evreii l-au așteptat pe Theodore Herzl pentru a descoperi ideea statului iudaic. Regula generală cere ca fiecare popor să aspire în mod natural și ne-deliberat la viața de stat, așa cum o sugerează imaginea moleculelor dintr-o soluție suprasaturată, pe punctul de a se cristaliza. Exact acest lucru nu l-am putut descoperi la evrei. Chiar din contra, de fiecare dată când au avut un stat grija lor permanentă a fost de a-l distruge. Încercarea de a fixa un termen vieții lor în diaspora ar fi o nebunie, căci exact pe această viață se sprijină starea naturală a evreului.

Sigur, viața în diaspora nu ar fi fost posibilă, răspândirea evreilor distrugându-le unitatea spirituală, dacă fiecare evreu pentru sine și toți evreii împreună nu ar fi trăit în halucinanta tensiune a viziunii mistice a Ierusalimului terestru. Ierusalimul, după cum am arătat-o deja, a polarizat spiritualitatea și etosul iudaic iar nu indivizii, evreii ca atare. Acest lucru este suficient, la nevoie, pentru a păstra poporul dar nu este suficient pentru a uni indivizii într-un stat.

Ce căuta deci Theodore Herzl, ce dorește sionismul? Vor ei să smulgă Ierusalimului aura sa mistică și caracterul mitologic pentru a transforma acest oraș într-o capitală modernă, cu ministere și o poliție a tot puternice? Este posibil. Numai că aceasta nu va fi decât o efemeră experiență în plus, ca toate instituțiile iudaice de până acum; pe de altă parte, o cetate a Ierusalimului concretă i-ar face pe evrei să-și piardă credința lor comună, fundamentul vieții lor de până acum.

Sionismul este o tentativă de a rupe încercuirea de nenorociri care creează fatalitatea iudaică, dar această încercare va duce în mod inexorabil la pierderea evreilor ca popor. Ar fi rezultatul matematic al distrugerii mitului Ierusalimului.

Sionismul va consacra sinuciderea neamului lui Israel? S-ar putea să fie chiar așa.

Iată-ne ajunși la final. Iosif Hechter își dă seama că Iuda suferă și că lucrurile nu pot sta altfel – dar el nu înțelege de ce. Iată motivul pentru care am încercat să facem lumină în această problemă într-un mod cât mai didactic și mai concis cu putință, cu elemente alese din tot ceea ce ar putea

trezi interesul unui evreu onest și lucid. Ne-am păzit cu grijă de toate sugestiile literaturii antisemite.

Dacă evreii suferă, suferă pentru că sunt evrei. Vor înceta să mai fie evrei în ziua în care nu vor mai suferi și nu vor putea scăpa de suferință decât atunci când nu vor mai fi evrei. Iată o teribilă fatalitate împotriva căreia nu este nimic de făcut: Israel va agoniza până la sfârșitul lumii!

Revolta nu ar servi la nimic, nimeni nu-și poate întrece umbra. Israel nu va putea să scape de nenorocirea sa atâta timp cât rămâne... Israel. Situația este cu atât mai tragică cu cât nu este vina nimănui că nu se simte bine în propria sa piele.

Tu, Iosif Hechter, ești bolnav, tu nu îți mai găsești locul în propria piele. Ești bolnav în chiar substanța ta; nu poți să nu suferi; suferința ta nu are ieșire. Să fii totuși sigur, Iosif Hechter, că toată lumea suferă. Noi, creștinii, suferim și noi, dar pentru noi există o scăpare: mântuirea, reînvierea.

Și tu speri: speri că va veni Mesia cel îndelung așteptat, Mesia pe calul său alb, împlinirea regatului lui Israel pe pământ. Încă mai speri, tu, Iosif Hechter. Continuă să speri, este tot ceea ce ți-a mai rămas!

Cât despre mine, eu nu te pot ajuta în nici un fel, căci sunt convins că acel Mesia pe care îl aștepti nu va veni niciodată. Mesia a venit deja, dar tu nu l-ai recunoscut. Doar atât ți se ceruse în schimbul bunătății pe care ți-o arătase Dumnezeu: ți se ceruse să veghezi, iar tu n-ai făcut-o. Dar poate ai fost orbit, trufia fiindu-ți ca un grăunte de nisip în ochi.

Nu simți, Iosif Hechter, frigul și tenebrele care te înconjoară din toate părțile?